

บทคัดย่อ

181054

ชื่อภาคนิพนธ์ : ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนานของพระ
นิสิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชื่อผู้เขียน : พระมหาชวลิต เพ็ชรรัถกดี
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุทั้งทางด้านจิตใจ และสถานการณ์ของ
ทัศนคติที่คัดต่อการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน โดยกลุ่มตัวอย่างคือ พระนิสิตจากมหา
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 328 รูป อายุโดยเฉลี่ย 25 ปี และบวชมานานเฉลี่ย 5 ปี งานวิจัยนี้มี
กรอบแนวคิดพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

กลุ่มตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มแรก ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ 5 ด้าน คือ
การได้รับการสนับสนุนให้บวชต่อจากครอบครัว ความเคร่งครัดของการควบคุมการได้รับแบบอย่าง
จากพระสงฆ์ที่ใกล้ชิด ลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้านบุคคล และครอบครัว และลักษณะที่เอื้อ
ต่อการดำรงสมณเพศด้านวัด การเรียนและสังคม และกลุ่มที่สอง ปัจจัยทางด้านจิตลักษณะเดิม 6 ด้าน
คือ ความเชื่อทางพุทธ ความตั้งใจปฏิบัติกิจสงฆ์ จุดมุ่งหมายของการบวช แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
มุ่งอนาคตควบคุมตน และเอกลักษณ์แห่งอิทธิทางพุทธ ส่วนตัวแปรตามประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่
ทัศนคติที่คัดต่อพฤติกรรมการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน และความตั้งใจที่จะดำรงสมณเพศ
อย่างยาวนาน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวแปรอิสระชั้นรองคือ กลุ่มตัวแปรชีวสังคมภูมิหลังของพระนิสิต

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่ถูกวัดด้วยแบบวัดชนิดมาตราประเมินค่า (Summated Rating
Scales) โดยทำการหาคุณภาพแบบวัด พิสัยของค่าความเชื่อมั่นชนิดอัลฟา มีค่าระหว่าง .61 - .90 สถิติที่
ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
สามทาง (Three-way ANOVA) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และ
การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยทำการวิเคราะห์ผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยที่สำคัญ มี 5 ประการดังนี้ ประการแรก พบว่าพระนิสิตที่มีทัศนคติที่คัดต่อการมุ่งที่
จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนานมากกว่า คือ พระนิสิตที่มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) พระนิสิตที่มีความตั้งใจ
ปฏิบัติกิจสงฆ์สูง และมีลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้านวัด การเรียนและสังคมสูง 2) พระนิสิต

ที่มีความเชื่อทางพุทธสูงและรายงานว่าคุณได้รับความเคร่งครัดของการควบคุมสูง และ 3) พระนิสิตที่มีความเชื่อทางพุทธสูงและได้รับแบบอย่างจากพระสงฆ์ที่ใกล้ชิดสูง ผลเช่นนี้พบปรากฏในกลุ่มรวม

ประการที่สอง พระนิสิตที่มีลักษณะ 2 ประการ ได้แก่ 1) พระนิสิตที่มีจุดมุ่งหมายของการบวชสูงและมีลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้านบุคคล และครอบครัวสูง และ 2) พระนิสิตที่ได้รับมีความเคร่งครัดของการควบคุมสูง และได้รับแบบอย่างจากพระสงฆ์ที่ใกล้ชิดสูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนานมากกว่า พระนิสิตประเภทตรงข้าม ผลปรากฏอย่างเด่นชัดในกลุ่มพระนิสิตที่มีพรญา

ประการที่สาม พระนิสิตที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้านบุคคล และครอบครัวสูง และที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนานมากกว่า พระนิสิตประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้ปรากฏเด่นชัดในกลุ่มพระนิสิตที่บวชเป็นสามเณรไม่นาน และส่วนพระนิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนานมากกว่า พระนิสิตประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้ปรากฏชัดในกลุ่มพระนิสิตที่ศึกษาในคณะสังคมศาสตร์

ประการที่สี่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมร่วมกับปัจจัยด้านสถานการณ์ รวมเป็น 6 ตัวแปรสามารถทำนายทัศนคติที่ดีต่อการมุ่งที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน ในกลุ่มรวมได้ 70.7% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มพระนิสิตที่เรียนวิชาเอกเน้นพระพุทธศาสนา โดยทำนายได้ 78.3% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญโดยสรุปได้แก่ ลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้าน วัด การเรียนและสังคม ลักษณะที่เอื้อต่อการดำรงสมณเพศด้านบุคคล และครอบครัว และจุดมุ่งหมายของการบวช

ประการที่ห้า พบว่ากลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ 5 ตัวแปร ร่วมกับตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม 6 ตัวแปร สามารถจำแนกพระนิสิตที่มีความตั้งใจที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน ออกจากผู้ที่ไม่มีความตั้งใจที่จะดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน ได้อย่างถูกต้องอย่างน้อย 68.8% โดยมีตัวแปรจำแนก 3 ตัวตามลำดับดังนี้ จุดมุ่งหมายของการบวช แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะเอื้อด้านวัด การเรียน และสังคม

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ จากผลการวิจัยในเรื่องนี้ สามารถเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติได้ดังนี้ ในการสนับสนุนให้พระนิสิตสามารถดำรงสมณเพศอย่างยาวนานนั้น 1) การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำรงสมณเพศอย่างยาวนาน เช่น การสนับสนุนจากครอบครัว การควบคุมเคร่งครัด เป็นต้น 2) การพัฒนาจิตลักษณะของพระให้เข้มแข็ง เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยประการแรก ในงานวิจัยต่อไปควรรศึกษาปัจจัยเชิงเหตุเหล่านี้ และศึกษาตัวแปรตามที่พฤติกรรมกรบวชอย่างยาวนานด้วย ประการที่สอง ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Path Analysis

ABSTRACT

181054

Title of Research Paper : Psychosocial Correlates of the Dedication to Maintain Sustainable
Monkhood of Student-Monks from Buddhist-Religious University

Author : Pramaha Chavalit Phetpakdee

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

This study aimed at investigating the antecedents in terms of psychological characteristics and situational factors of dedication to maintain sustainable monkhood. Samples of this study were 328 student-monks from Buddhist-religious university, with the average age of 25 years, and average duration of ordain is 5 years. The conceptual framework of this study was based on Interactionism Model.

There were two main groups of independent variables. The first group was situational factors, consisting of 5 variables : social support to remain in monkhood, being under a strict control in the temple, having role model from significant monks, facilitative factor from others, and facilitative factor from temple, schooling and social network. The second group was psychological traits, consisting of 6 variables: Buddhist belief, dedication to carry out monkhood duty, ordaining purposes, Buddhist Ego Identity, need for achievement, and future orientation and self control. Dependent variables consisted of 2 variables : favorable attitude towards ordaining for a long period of time, and intention to stay ordained for a long period of time. In addition, biosocial background variables of student-monks were also assessed.

Most of the questionnaires were in the form of summated rating scales. The items of each questionnaire were carefully selected based on statistical criterions. Range of reliability of the questionnaires was from .61 to .90. Three statistical approaches were employed to analyze data in both total sample and subsamples : Three-way ANOVA, Multiple Regression Analysis, and Discriminant Analysis

Based on the results from this study, there were 5 important groups of findings. First, there were 3 types of student-monks reporting more favorable attitude towards ordaining for a long period of time : 1) student-monks reporting higher dedication to carry out monkhood duty, as well as, receiving more facilitative factor from temple, schooling and social network 2) student-monks reporting more Buddhist religious belief, together with being under a strict control, and 3) student-monks reporting more Buddhist religious belief, and having more role model from significant monks.

Secondly, among respondents with long duration of ordain, the ones reporting more favorable attitude towards ordaining for a long period of time were 1) student-monks reporting higher degree of ordaining purposes, as well as, more facilitative factor from others and 2) student-monks reporting being under a strict control, and having more role model from significant monks.

Thirdly, student-monks reporting more facilitative factor from others, and higher need for achievement reporting more favorable attitude towards ordaining for a long period of time than their counterparts. This result was found especially in student-monks with shorter duration for ordaining as a novice. Moreover, student-monks reporting higher future orientation and self-control, together with higher need for achievement reporting more favorable attitude towards ordaining for a long period of time than their counterparts. This result was found especially in student-monks in faculty of social science.

Fourthly, psychological characteristics and situational factors, with the total of 6 variables could predict favorable attitude towards ordaining for a long period of time with 70.7% in total sample. The highest predictive percentage was found in student-monks with Buddhism as an area of specialization with 78.3% . The important predictors were facilitative factor from temple, schooling and social network, facilitative factor from others, and ordaining purposes.

Finally, it was found that 5 situational factors and 6 psychological characteristics could differentiate intention to stay ordained for a sustainable long period of time of student-monks with 68.8% accuracy in total sample. The differentiators were ordaining purposes, need for achievement, and facilitative factor from temple, schooling and social network.

Based on the findings, there are 2 suggestions for maintaining the student-monks in monkhood. First, improving social environment, such as giving more support from family, applying strict control. Second, enhancing the student-monks's psychological characteristics, such as future orientation and self-control. For future study, next study should conduct a longitudinal study to measure maintain sustainable monkhood behavior. Secondly, path analysis should be employed to show direct and indirect effects of the independent variables to the dependent variables.